

Advies 25/2017 van 24 mei 2017

Betreft: Adviesaanvraag van de leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel Hoofdstad, bevoegd voor de bijstand aan personen, betreffende een ontwerp van ordonnantie houdende noodhulp en integratie van daklozen (CO-A-2017-016)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel Hoofdstad, ontvangen op 24 maart 2017;

Gelet op het verslag van de heer Stefan Verschuere;

Brengt op 24 mei 2017 het volgend advies uit:

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens werd uitgevaardigd: betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens Deze akten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016^[1].

De verordening, meestal GDPR (general data protection regulation) of AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) genaamd, is twintig dagen na publicatie of op 24 mei 2016 van kracht en wordt, twee jaar later automatisch van toepassing, zijnde op 25 mei 2018. De Richtlijn voor Politie en Justitie moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, gedurende de uitvoeringstermijn van twee jaar, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde "onthoudingsplicht". Laatstgenoemde verplichting houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze akten te anticiperen. Het behoort in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) toe om hiermee rekening te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

^[1] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)

Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>

I. CONTEXT EN ONDERWERP VAN DE AANVRAAG

1. De Commissie ontving een adviesaanvraag betreffende een ontwerp van ordonnantie (hierna "het ontwerp van ordonnantie") houdende noodhulp en integratie van daklozen zoals dit in eerste lezing op 19 januari 2017 werd goedgekeurd door de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
2. Het ontwerp van ordonnantie strekt ertoe de opdrachten en verplichtingen vast te leggen van de voorzieningen voor noodhulp en integratie van daklozen (erkende instellingen, bekend onder de naam « *centra* »). De inrichtende macht van de centra of de centra zelf kunnen een of meerdere OCMW's zijn, een gemeente, een intercommunale, een ziekenfonds of nog een vzw (artikel 29 van het ontwerp van ordonnantie).
3. Het ontwerp van ordonnantie herneemt en vervolledigt de regels met betrekking tot de hulpdiensten voorheen bedoeld in het Besluit van 9 december 2004 van het Verenigd College betreffende de erkenning en de subsidiëeringswijze van de centra en diensten voor volwassenen in moeilijkheden, meer bepaald wat betreft de creatie en het beheer van het sociaal dossier.
4. In dit vroegere besluit van 2004 was bepaald dat elk centrum voor elke gebruiker, bij zijn eerste aanvraag tot tussenkomst, een vertrouwelijk dossier opmaakt. Dit dossier wordt, onder de verantwoordelijkheid van de directeur van het centrum, in *een hiervoor geschikt en gesloten meubel of in een hiertoe voorbehouden en gesloten lokaal*, bewaard (art. 41 van het besluit van 9 december 2004). Dit besluit voorzag eveneens dat deze dossiers konden worden gedigitaliseerd (ibid).
5. Het ontwerp van ordonnantie strekt ertoe elk centrum te verplichten mee te werken aan de opmaak van een uniek geïnformatiseerd en gecentraliseerd sociaal dossier voor elke gebruiker, en mee te werken aan het delen van de daarin opgenomen gegevens, onder meer met de andere centra. Een nieuwe, nog op te richten structuur onder de vorm van een rechtspersoon (vzw) en genaamd « *Bureau d'insertion sociale* » of BIS (geen officiële vertaling beschikbaar) zal alle sociale dossiers bijhouden en centraliseren. De statuten van het BIS moeten nog worden gedefinieerd en goedgekeurd door het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (artikelen 58-61 van het ontwerp van ordonnantie).
6. Het BIS is « *operator-coördinator* » van de hulp bij integratie, terwijl de coördinatie van de noodhulp toevertrouwd wordt aan een andere structuur die zal moeten aangeduid worden door

de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, namelijk de « *operator-coördinator van de noodhulp* ».

7. De gegevens zijn bedoeld om geïntegreerd te worden in een "*réseau des dossiers sociaux*" (netwerk sociale dossiers: geen officiële vertaling beschikbaar) met het oog op het delen daarvan tussen centra en twee nieuwe coördineringsstructuren die moeten opgericht worden door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, genaamd « *operatoren-coördinatoren* » de ene bevoegd voor het coördineren van de noodhulp en de andere voor het coördineren van de integratie. Het ontwerp van ordonnantie duidt het BIS aan als verantwoordelijke voor het beheer, de beveiliging en de verwerking van de in de sociale dossiers geregistreerde gegevens.

II. TOEPASSELIJKHEID VAN DE WVP

8. De WVP is van toepassing op iedere verwerking van persoonsgegevens (artikel 3 van de WVP).
9. Het door het ontwerp van ordonnantie geplande gedeelde sociaal verslag, bestaat uit het centraliseren van persoonsgegevens van daklozen of personen met nood aan begeleiding, die door de operatoren die hulp verstrekken werden ingezameld. Het gedeelde sociaal verslag organiseert de latere toegang en raadpleging door de opvangcentra, door de operator-coördinator van de noodhulpvoorzieningen en door het BIS.
10. De inzameling van de gegevens van het sociaal verslag door de centra en de verspreiding van de gegevens van dit verslag door de verschillende actoren vormen verwerkingen in de zin van ^{artikel} 1, § 2, WVP.

III. ONDERZOEK TEN GRONDE VAN DE AANVRAAG

11. De Commissie brengt de volgende aanbevelingen uit in verband met het voorgelegde ontwerp van ordonnantie.

1. Een dienstenintegrator aanduiden

12. De Commissie verwelkomt de wens van de wetgever om (vrije vertaling) "*een hele reeks garanties*" in te bouwen "*om het recht op privacy te vrijwaren van daklozen die hun gegevens hebben meegedeeld*", met inachtneming van de regels inzake het beroepsgeheim van de sociale werkers, namelijk de artikelen 458 en 458bis van het Strafwetboek en de deontologische code van de sociale werkers (Memorie van toelichting).

13. Er wordt in voorzien dat het BIS verantwoordelijk is voor het beheer, de beveiliging en de verwerking van de gegevens die geregistreerd zijn in het netwerk van de sociale dossiers (artikel 74 § 2 van het ontwerp van ordonnantie). Het BIS is er onder meer mee belast de gegevens beschikbaar te stellen voor de centra en de operator-coördinator van de inrichtingen voor noodhulp, en de toegang te beperken tot de gegevens die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van de opdrachten van de ontvanger ervan (artikel 74 § 4 van het ontwerp van ordonnantie).
14. De Commissie merkt op dat om deze doelstelling te realiseren de wetgever er alle belang bij heeft een vertrouwde derde partij aan te duiden belast met het beheer van de informatiedeling, naar het model van de Brusselse dienstenintegrator of een gelijkaardige structuur, waarvan de tussenkomst in elk geval noodzakelijk zou zijn voor een goede uitvoering van het project. De opdrachten van een dergelijke dienstenintegrator, zoals gedefinieerd in de ordonnantie van het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 8 mei 2014 betreffende de oprichting en organisatie van een gewestelijke dienstenintegrator, omvatten de opdrachten die de wetgever overweegt toe te bedelen aan het BIS in het raam van het ontwerp van ordonnantie:
- het ontvangen en, indien nodig, gevolg geven aan de aanvragen tot raadpleging en tot mededeling van de gegevens opgenomen in een geïntegreerde gegevensbank;
 - het uitwerken van de wijzen waarop de toegangsrechten tot de databanken technisch en organisatorisch gecontroleerd worden;
 - het waken over de homogeniteit van de toegangsrechten tot de gegevensbanken;
 - het uitwerken van de technische modaliteiten om de toegangskanalen zo efficiënt en veilig mogelijk uit te bouwen;
 - het bevorderen van een gecoördineerd veiligheidsbeleid voor het netwerk;
 - de toegangskanalen bepalen voor de eventuele aanvragen van betrokkenen die hun gegevens wensen te verbeteren;
 - Enz. (artikelen 9 en 21 van de voormelde ordonnantie van 8 mei 2014).
15. De gewestelijke wetgever is vrij om een dienstenintegrator aan te duiden, en/of zich te beroepen op de ordonnantie van het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 8 mei 2014 betreffende de oprichting en organisatie van een gewestelijke dienstenintegrator. De aanduiding van deze dienstenintegrator is immers een mogelijkheid die geboden wordt aan elke andere instelling die dit wenst (artikel 8 van de voormelde ordonnantie). Een toevlucht tot deze dienstenintegrator is overigens verplicht zodra een beroep wordt gedaan op dienstverleners die afhangen van het Brussels gewest (bv. dienst huisvesting, wedertewerkstelling, enz.)

16. Door een beroep te doen op een dergelijke integrator zou de wetgever er zich kunnen van verzekeren dat de vereiste waarborgen aanwezig zijn voor de beoogde gegevensdeling: binnen het kader van de regels betreffende de Brusselse integrator, zou de elektronische gegevensuitwisseling in elk geval een voorafgaande controle ondergaan door een onafhankelijk orgaan, de Brusselse Controlecommissie, of een gelijkaardig orgaan belast met het voorafgaand machtigen - in voorkomend geval veralgemeend, per categorie gebruiker - van elke mededeling van gegevens uit de gedeelde databank (artikel 32 van de voormelde ordonnantie); bovendien houden de regels betreffende de oprichting en de werking van de Brusselse dienstenintegrator rekening met het beroepsgeheim (artikel 22 van de voormelde ordonnantie).
17. Bovendien moet de toevlucht tot een betrouwbare derde partij of een dienstenintegrator zoals de Brusselse dienstenintegrator toelaten eventuele belangenconflicten te vermijden. Een betrouwbare derde of integrator dient immers per definitie vrij te zijn van ieder potentieel belangenconflict wat de verwerking van gegevens aangaat waarvoor hij geacht wordt de toegang te filteren (cf. definitie van betrouwbare derde partij of "*intermediaire organisatie*" in artikel 11 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001). Dit mechanisme belet dus het bestaan van een BIS met twee gezichten, tegelijkertijd filter van de toegangen tot de gegevens van de gedeelde sociale dossiers en begunstigde van een systeem voor het delen van diezelfde gegevens als « *operator-coördinator* » van de hulp voor integratie. Garanties inzake de beperking van de toegangen van het BIS zijn des te noodzakelijker in onderhavig geval waar het gaat om het delen van gegevens die onderworpen zijn aan het beroepsgeheim van de sociale werkers (zie hierna punt 4). Het delen van deze gegevens in het raam van het gedeelde beroepsgeheim is voor het BIS slechts gerechtvaardigd voor de gegevens die het dient te kennen in functie van zijn opdrachten.
18. Gelet op de context van de gegevensdeling, namelijk het gedeelde beroepsgeheim, is de Commissie van mening dat er op gewestelijk niveau zou moeten worden voorzien in gelijkaardige garanties als deze die bestaan op federaal niveau, via een dienstenintegrator (onafhankelijke betrouwbare derde, terzijde gestaan door een onafhankelijk controleorgaan) zodat de naleving van de privacywet verzekerd is, met inbegrip van de beperkte toegang tot de gegevens waarbij wordt uitgegaan van hun verwerkingsdoeleinde en de behoefte van de partijen die toegang vragen om die gegevens te kennen.
19. In ieder geval moet het BIS om zijn opdracht van statistische analyse van de gedeelde gegevens te kunnen uitvoeren (artikel 61, 9° van het ontwerp van ordonnantie) - een beroep doen op een betrouwbare derde of dienstintegrator, belast met de codering van de gegevens die hem voor

statistische doeleinden door verschillende centra werden toevertrouwd en dit¹ conform het koninklijk besluit van 13 februari 2001 (artikel 10²). De Commissie gaat uit van de veronderstelling dat het niet mogelijk zal zijn om een statistische analyse te verrichten op basis van volledig anonieme gegevens, zoals bedoeld in considerans 26 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming³. De Commissie begrijpt dat het de intentie is van de wetgever om voor zover als mogelijk te werken met anonieme gegevens wat in ieder geval slechts mogelijk zal zijn na een eerste analyse van een gecodeerde versie van de gegevens van het sociaal dossier.

2. Verduidelijking van de aanduiding van de verantwoordelijke(n) voor de verwerking

20. De CBPL staat er positief tegenover dat de wetgever de verantwoordelijkheden met betrekking tot de verwerking van de geregistreerde gegevens in het netwerk van sociale dossiers wenst te verduidelijken.
21. Volgens het vroegere besluit van 9 december 2004 was ieder centrum verantwoordelijk voor de sociale dossiers die werden verwerkt in het kader van zijn opdrachten inzake hulpverstrekking. Een dergelijke responsabilisering van de actoren op het terrein lijkt gerechtvaardigd naar voorbeeld van het medisch dossier waarvoor iedere behandelende geneesheer verantwoordelijk is.
22. Volgens het ontwerp van ordonnantie is de aanduiding van het BIS als verantwoordelijke voor de verwerking voor wat betreft het delen van sociale dossiers op zijn minst bedoeld om aan de actoren op het terrein geheel of gedeeltelijk hun beslissingsbevoegdheid in te trekken met betrekking tot de doeleinden en middelen van de verwerking van die gegevens. De Commissie is van mening dat een dergelijke aanpak in de feiten ertoe zou kunnen leiden dat deze in tegenspraak zou kunnen zijn met het begrip zelf van verantwoordelijke voor de verwerking, zoals omschreven in de wet tot bescherming van persoonsgegevens en in de jurisprudentie ervan. Volgens die definitie moet de verantwoordelijke voor de verwerking van het dossier en de gedeelde gegevens immers in de feiten en in dit geval op zijn minst en krachtens zijn wettelijk omschreven opdrachten, concrete controle- en beslissingsbevoegdheid hebben over de doeleinden en de middelen die worden ingezet om de betrokken gegevensverwerking te verwezenlijken (artikel 1, §4 van de

¹ Over de rol van de verwerkingsverantwoordelijken van deze centra, zie titel 2 van dit advies.

² Artikel 10 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001 bepaalt het volgende: *Ingeval verscheidene verantwoordelijken voor verwerkingen van persoonsgegevens verzameld voor bepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden aan dezelfde derde(n) persoonsgegevens meedelen met het oog op de latere verwerking ervan voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden, worden die persoonsgegevens voorafgaand aan die mededeling gecodeerd door een intermediaire organisatie. In dit geval, wordt de intermediaire organisatie beschouwd als een verantwoordelijke voor de verwerking in de zin van artikel 1, § 4, van de wet. ; ».*

³ Aangaande de definitie van anonieme gegevens, zie eveneens het volgende advies van de Groep 29: « *WP 216, Opinion 05/2014 sur les techniques d'anonymisation* », adopté le 10 avril 2014, disponible à la page suivante : http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_en.pdf.

privacywet; aanbeveling van de CBPL, 9 december 2008 "*Swift*" en WP 169 advies over het concept "*verantwoordelijke voor de verwerking*" en "*verwerker*", 16 februari 2010). Het ziet ernaar uit dat het BIS die verplichting niet zal vervullen omdat:

- a. de opdrachten van het BIS enkel de verdere coördinering van de verwerking dekt van de door de centra ingezamelde gegevens ;
- b. de Commissie zich afvraagt hoe de opdrachten van het BIS, als omschreven in artikel 31 in het ontwerp van ordonnantie, kunnen rechtvaardigen dat het BIS de verantwoordelijkheid neemt voor de verwerking van gegevens betreffende de nooddiensten waarvoor een andere coördinator bevoegd is; en afgezien daarvan lijkt het BIS een operator te zijn die geen enkel contact zal hebben met de rechthebbenden op hulpvoorzieningen;
- c. dit toekomstig orgaan niet het voorrecht heeft om gegevens in te zamelen in het kader van een individueel onderhoud, noch om onmiddellijke beslissingen te nemen ter onmiddellijke oriëntering van noodhulp, zoals dit wel het geval is voor de sociaal assistent bij het verstrekken noodhulp.

23. Ingevolge de aanbeveling van de Commissie om een betrouwbare derde of een dienstenintegrator aan te duiden die verantwoordelijk zal zijn voor het delen van de sociale dossiers, is het in ieder geval niet meer relevant om het BIS aan te duiden als verantwoordelijke voor de verwerking van de gedeelde gegevens. In dit geval is immers de betrouwbare derde of de intermediaire instelling in principe de verantwoordelijke voor de verwerking voor het meedelen van de gegevens, die in de gegevensbank zijn samengebracht en die hem door de initiële verwerkingsverantwoordelijken werden toevertrouwd, in onderhavig geval, de centra (cfr. artikel 10 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001, cfr. WP 169 advies over het concept "*verantwoordelijke voor de verwerking*" en "*verwerker*", 16 februari 2010, blz. 30, voorbeeld nr. 24). Het is evenwel mogelijk om in onderhavig geval te bepalen dat de betrouwbare derde of integrator handelt op⁴ instructie van de verantwoordelijken voor de initiële gegevensverzameling, meer bepaald, de centra.

24. Het overlaten van de volle verantwoordelijkheid voor de verwerking en het delen van de sociale dossiers - met inbegrip van de daarin opgenomen medische gegevens - aan de lokale verantwoordelijken van de centra, zou toelaten om de logica van de verwerking van deze dossiers te eerbiedigen, ook van de daarbij inbegrepen medische gegevens en dit naar voorbeeld van het medisch dossier dat onder de verantwoordelijkheid geplaatst wordt van de behandelende geneesheer. In onderhavig geval begrijpt de Commissie dat het belangrijk is om (a) de beschikbaarheid te garanderen van de informatie die bewaard wordt in het netwerk van sociale dossiers en (b) alsook het delen van de informatie binnen de mate en de beperking dat die

⁴ Zie artikel 13 van de Ordonnantie van 8 mei 2014 betreffende de oprichting en organisatie van een gewestelijke dienstenintegrator: « *De gewestelijke dienstenintegrator kan optreden als onderaannemer (...)* ».

informatie noodzakelijk is voor de operator die de dakloze of de persoon die begeleiding nodig heeft ten laste neemt, waarvoor de dienstenintegrator de garantie zou kunnen bieden.

3. De toegang van het BIS beperken tot de gegevens overeenkomstig zijn opdrachten

25. Volgens het ontwerp van ordonnantie heeft het BIS als verantwoordelijke voor de verwerking toegang tot alle gegevens van de sociale dossiers. Een dergelijke algemene toegang lijkt overmatig en dit wordt in in ieder geval in het ontwerp niet gerechtvaardigd.
26. De meegedeelde gegevens aan het BIS moeten worden beperkt tot wat noodzakelijk is om zijn opdrachten te kunnen uitoefenen (met name het coördineren van de integratiediensten). Er moet worden vastgesteld of die gegevens worden meegedeeld aan het BIS door de centra in het kader van een geïndividualiseerde opvolgingsprocedure voor de ten laste neming, of dat zij automatisch en systematisch toegankelijk zijn voor het BIS (waarbij de noodzaak van deze permanente toegang moet worden aangetoond).
27. De Commissie meent dat een lijst moet worden opgesteld van gegevens die voor het BIS toegankelijk zijn of op zijn minst van criteria waarmee kan worden bepaald over welke gegevens het gaat. Deze lijst met gegevens of criteria zou nader omschreven kunnen worden in een protocol dat het ontwerp van ordonnantie overweegt af te sluiten tussen het BIS, de centra en de operator-coördinator van de noodhulpvoorzieningen voor het vaststellen van (vrije vertaling): " « *heldere procedures en werkinstructies waarmee de centra, de operatoren-coördinatoren alsook hun werknemers het beroepsgeheim kunnen in acht nemen* » (artikel 74 § 3 van het ontwerp van ordonnantie). De Commissie stelt vast dat de wetgever er zich toe verbindt om dit toekomstige protocol voor advies voor te leggen aan de Commissie. Het invoeren van een extern controlemechanisme via de Brusselse Controlecommissie of een gelijkaardig orgaan, zou in ieder geval een grotere souplesse rechtvaardigen in de wettelijke definitie van de gegevens die het BIS verwerkt en de mogelijkheid creëren om te verwijzen naar het protocol waarin een lijst met criteria zal worden opgesteld opdat die gegevens als ze niet bepaald worden in het ontwerp van ordonnantie, op zijn minst vaststelbaar zijn via het toekomstig protocol waarnaar verwezen wordt.
28. In geen geval zou een toegang tot alle gedeelde gegevens gerechtvaardigd zijn in hoofde van het BIS op grond van zijn opdracht van statistisch onderzoek (artikel 61, 9° van het ontwerp van ordonnantie). Zoals eerder vermeld zal het BIS beroep moeten doen op een betrouwbare derde of een dienstenintegrator voor het coderen van de gegevens, en er zou moeten worden voorzien in een systeem van voorafgaande machtiging om de proportionaliteit van de verwerkte gegevens

te garanderen, naar voorbeeld van de machtigingen die het Statistisch Toezichtscomité van de CBPL verleent.

4. De voorwaarden voor het delen van het beroepsgeheim eerbiedigen

29. De Commissie neemt nota van het feit dat de te delen gegevens in het kader van een netwerk van sociale verslagen, gedekt zijn door het beroepsgeheim van de sociale werkers die deze gegevens verzamelen.
30. De verplichtingen van het beroepsgeheim van de sociale werkers verbonden aan de hulpcentra voor daklozen of personen die begeleiding behoeven vloeien voort uit de artikelen 458 en 458bis van het Strafwetboek alsook de wetten eigen aan hun inrichtende macht (maar bijvoorbeeld ook artikel 50 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn maakt het beroepsgeheim toepasselijk op de sociale werkers van de OCMW's⁵). De regels die de sociale assistenten in verband met het beroepsgeheim moeten eerbiedigen, worden uiteengezet in een deontologische code⁶.
31. Het beroepsgeheim beoogt de bescherming van twee belangen, enerzijds het individueel belang van de hulpbehoevende dat de informatie die hij heeft toevertrouwd strikt vertrouwelijk gehouden wordt, anderzijds het algemeen belang om in volle vertrouwen beroep te kunnen doen op de diensten van bepaalde beroepsgroepen (bv. artsen, advocaten, maatschappelijk assistenten).
32. Hoewel de wet niet spreekt over het begrip gedeeld beroepsgeheim, is deze praktijk evenwel het resultaat van een realiteit op het terrein waarbij dit noodzakelijk is gebleken, omwille van de evolutie in het sociaal werken en de noodzakelijke samenwerking tussen verschillende actoren.
33. Als het beroepsgeheim kan gedeeld worden, moeten er volgens de Commissie verschillende voorwaarden worden vervuld:
 - de betrokkene moet ingelicht worden over de gedeelde informatie en hij moet daar vooraf zijn toestemming voor geven;

⁵ Art. 36. De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn hebben het recht om ter plaatse kennis te nemen van alle akten, stukken en dossiers betreffende het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn. De leden van de raad, alsmede alle andere personen, die krachtens de wet de vergaderingen van de raad, het vast bureau en de bijzondere comités bijwonen, zijn tot geheimhouding verplicht. Art. 50. De bepalingen van artikel 36, tweede lid, en van het artikel 37 zijn mede van toepassing op de personeelsleden van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

⁶ Code de déontologie de l'Union des associations francophones d'assistants sociaux, uitgave 1997, artikelen 6.2 à 6.4 et 7.2 à 7.4, cité dans L. Nouwynck, avocat général près de la Cour d'appel de Bruxelles, « *La position des différents intervenants psycho-médico-sociaux face au secret professionnel dans le travail avec les justiciables* », p. 16, Rev. Dr. Pén. Crim., 2012, p.627.

- de doorgifte van de informatie moet het belang dienen van de betrokkene;
- de doorgifte van de informatie moet gebeuren tussen personen die gebonden zijn aan het beroepsgeheim en die functies met identieke doeleinden vervullen;
- alleen de strikt noodzakelijk en nuttige informatie mag worden uitgewisseld;
- de doorgifte van informatie moet beveiligd zijn.⁷

34. Met andere woorden, het beroepsgeheim kan niet worden uitgebreid tot andere "*noodzakelijke vertrouwenspersonen*" tenzij die uitbreiding absoluut noodzakelijk is. Een uitbreiding van het beroepsgeheim, dat wordt ingevoerd in naam van *het "gedeelde geheim"*, moet hoe dan ook gericht zijn tot welbepaalde personen die *'uit hoofde van hun staat of beroep'* kennis moeten krijgen van *'geheimen'* van een ander⁸.

(a) Wat de voorafgaande toestemming van de betrokkene betreft.

35. Het ontwerp van ordonnantie voorziet in de mogelijkheid voor de betrokken persoon (dakloze of persoon die begeleiding vraagt) om te weigeren zijn gegevens toe te vertrouwen of om zich te verzetten tegen de verwerking ervan in het kader van een gedeeld sociaal dossier of voor statistische doeleinden. Artikel 80 omschrijft duidelijk dat een dergelijke weigering niet kan leiden tot een weigering om hulp te verstrekken.

36. Een dergelijke mogelijkheid om te weigeren ontleedt zich als een "*opt-out*" en niet als een voorafgaande toestemming als bedoeld in de WVP. De vereiste van een voorafgaande toestemming voor gedeelde gegevens in een context van een gedeeld beroepsgeheim is des te belangrijker omdat het sociaal dossier gezondheidsgegevens bevat (informatie over de fysieke, mentale, psychosociale toestand van de betrokken personen). Dergelijke gegevens zijn onder de WVP onderworpen aan versterkte toestemmingsvereisten (artikel 7, §2a). Het is dus aangewezen om de gegevensdeling van medische dossiers te onderwerpen aan een versterkte, voorafgaande toestemming naar het regelgevingsmodel inzake medische gegevensdeling. Dergelijke garanties zijn niet voorzien in artikel 80 van het ontwerp van ordonnantie, dat aan de betrokken persoon het recht toekent ("*opt-out*") om te weigeren dat zijn gegevens van het sociaal dossier worden

⁷ Code de déontologie de l'Union des associations francophones d'assistants sociaux, uitgave 1997, artikelen 6.2 à 6.4 et 7.2 à 7.4, cité dans L. Nouwynck, avocat général près de la Cour d'appel de Bruxelles, « *La position des différents intervenants psycho-médico-sociaux face au secret professionnel dans le travail avec les justiciables* », p. 16, Rev. Dr. Pén. Crim., 2012, p.627.

⁸ Advies nr. 48/2013 van 2 oktober 2013 betreffende een voorontwerp van decreet tot oprichting van een centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren

meegedeeld of gedeeld, en niet een a priori toestemming ("*opt-in*"). Om elke twijfel hierover op te heffen, raadt de Commissie aan om in artikel 80 de uitdrukking te vervangen: "*weigert een of meerdere informatie te geven*" door "*stemt niet in met het geven van een of meerdere informatie of stemt er niet mee in dat zijn gegevens worden gedeeld of hij verzet zich hiertegen op een later tijdstip (...)*". Ook is het aangewezen om de betrokken persoon de mogelijkheid te geven zich op een later tijdstip te verzetten tegen de verwerking van zijn gegevens in het kader van een gedeeld sociaal dossier.

37. Ook moet het commentaar worden aangepast bij artikel 80 van het ontwerp van ordonnantie. We lezen (vrije vertaling) "*deze deling kan slechts gebeuren met het akkoord van de dakloze of de persoon die begeleiding nodig heeft aangezien hij van bij het begin volledig ingelicht is over het gebruik en het delen van zijn gegevens*". Welnu, het simpele feit dat een persoon wordt ingelicht van de doeleinden van de verwerkingen van zijn gegevens volstaat niet voor het verkrijgen van zijn toestemming of hem de mogelijkheid te geven zich daartegen te verzetten. Bijgevolg stelt de Commissie de volgende precisering voor: "*Deze deling kan slechts gebeuren met het voorafgaand akkoord van de dakloze of de persoon met nood aan begeleiding, nadat hij volledig werd ingelicht over het gebruik en de deling van zijn gegevens*". Het is eveneens aangewezen om te preciseren dat de betrokken persoon "*de mogelijkheid heeft zich te verzetten*" tegen deze gegevensverwerking "*op het ogenblik dat zijn gegevens worden ingezameld of op een later tijdstip zonder zijn rechten op sociale hulp te verliezen* ».
38. De Commissie stelt zich vragen over de gevallen waarin een dergelijke weigering ertoe kan leiden dat de diensten moeilijker toegang hebben, zoals dit het geval is met "housing"-diensten, omdat de Commissie meent te begrijpen dat de naam van de betrokkene noodzakelijk is om een huurcontract op te stellen. De Commissie verzoekt de wetgever om een lijst op te stellen van de diensten die door dergelijke beperkingen zullen getroffen zijn en daarmee rekening te houden in de informatie die aan de betrokkene zal worden verstrekt, voor zover dergelijke beperkingen proportioneel en verenigbaar zouden zijn met de voorwaarden voor hulp (zo is "noodhulp" bijvoorbeeld omschreven als "onvoorwaardelijk" in de memorie van toelichting bij het ontwerp van ordonnantie). De Commissie vraagt om die lijst aan haar te bezorgen wanneer het Verenigd College haar zal raadplegen over de invoering van de informatieplicht zoals dat is voorzien in artikel 78 van het ontwerp van ordonnantie.
39. Om het mechanisme voor de vereiste voorafgaande toestemming duidelijker te maken, beveelt de Commissie aan om in artikel 78 van het ontwerp van ordonnantie de volgende bepaling betreffende de informatie die aan de betrokkene moet worden verstrekt, toe te voegen: "*de geïnformeerde toestemming van de dakloze of van de persoon die nood heeft aan begeleiding wordt verkregen op het ogenblik dat de persoonsgegevens worden ingezameld om gedeeld te*

worden in het netwerk van gedeelde sociale dossiers, en zijn aandacht moet er op gevestigd worden dat hij zich op een later tijdstip kan verzetten tegen de verwerking en het delen van zijn gegevens"; "wanneer nieuwe gevoelige informatie wordt verzameld, zal de dienst, die hem ten laste neemt en die hem bijstaat door hem raad te geven in zijn eigen, beste belang en waarbij enkel zijn belang voor ogen wordt gehouden, de betrokken persoon herinneren aan zijn recht op verzet » ; ».

(b) Betreffende het belang van de betrokken persoon

40. Het ontwerp van ordonnantie bepaalt dat de: "*medische, psychosociale gegevens*" uitsluitend kunnen gedeeld worden in het belang van de dakloze of de persoon die nood heeft aan begeleiding (artikel 74 §4). De Commissie verzoekt de wetgever om die gegevens vast te stellen en nader te omschrijven dat het wel degelijk gaat om alle gegevens uit het sociaal dossier (waarvan de gevoelswaarde per definitie op zijn minst "*sociaal*" is maar ook heel dikwijls "*medisch*" of verband houdt met de gezondheidstoestand en waarvan de lijst wordt verstrekt in de artikelen 71, §1 en 2, 72 en 73 van het ontwerp van ordonnantie.

(c) Betreffende de hoedanigheid van de ontvangers van de gedeelde informatie

41. Het ontwerp van ordonnantie bepaalt dat de deling van medische, psychosociale gegevens uitsluitend bestemd zijn voor de volgende personen: "*hetzij de personeelsleden van een operator-coördinator belast met de oriëntering of evaluatie van de resultaten van die oriëntering (namelijk het BIS of de operator-coördinator van de noodhulp), hetzij de personeelsleden van een centrum dat belast is met de verdere uitwerking van de diagnostiek of de behandeling van de dakloze of de persoon die nood heeft aan begeleiding*" (artikel 74 §4 van het ontwerp van ordonnantie) (nvdv.: vrije vertaling, geen officiële vertaling beschikbaar). Ook is bepaald dat het Verenigd College nader kan omschrijven welke personeelsleden toegang hebben tot het netwerk van gedeelde sociale dossiers (artikel 74, §5 van het ontwerp van ordonnantie). Deze eventuele uitbreiding zou omkaderd moeten worden met criteria en nader omschreven doeleinden.
42. De Commissie is van mening dat het beperken van de ontvangers van gegevens uit de gedeelde sociale dossiers in overeenstemming is met de voorwaarde volgens dewelke de doorgifte van informatie moet plaatsvinden tussen personen die gebonden zijn aan het beroepsgeheim en die functies met identieke doeleinden vervullen.

(d) Betreffende de informatiebeveiliging

43. De Commissie stelt vast dat er bereidheid is om in te staan voor de beveiliging van de gegevens die verwerkt worden in het kader van een gedeeld, sociaal dossier. De Commissie benadrukt hier hoe belangrijk het is om beroep te doen op een betrouwbare derde of integrator om er zeker van te zijn dat de uitwisseling daadwerkelijk beveiligd is en dat risico's worden voorkomen.
44. Er is bepaald dat het sociaal dossier "*vertrouwelijk*" is en dat de daarin opgenomen gegevens "*beveiligd*" zijn (artikel 71 §2 van het ontwerp van ordonnantie). Het begrip vertrouwelijkheid is minder strikt dan de vereisten inzake het beroepsgeheim. Deze bepaling zou gecorrigeerd moeten worden.
45. Iedere ontvanger van gegevens is er ook mee belast om "*alle nodige voorzorgsmaatregelen te nemen om de veiligheid van de opgenomen gegevens te verzekeren en in het bijzonder te beletten dat zij vervormd of beschadigd worden of medegedeeld worden aan personen die geen machtiging hebben gekregen om inzage ervan te nemen.*" (artikel 74, §5 van het ontwerp van ordonnantie) (nvdv.: vrije vertaling, geen officiële vertaling beschikbaar).
46. Daarnaast is bepaald dat ieder centrum en elke operator-coördinator die toegang zullen hebben tot de KBSZ of het RR een consulent inzake informatiebeveiliging en bescherming van de persoonlijke levenssfeer zal moeten aanstellen, die ook de functie zal uitoefenen van aangestelde voor de gegevensbescherming als bedoeld in artikel 17bis van de wet van 8 december 1992. De Commissie staat positief tegenover deze verplichting die via de ordonnantie wordt opgelegd om een functionaris voor gegevensbescherming aan te duiden maar meent dat het nuttig zou kunnen zijn om hierover meer details of verwijzingen te verstrekken in de commentaren bij de ordonnantie zodat elke verwarring wordt uitgesloten.
47. De functie van "*functionaris voor gegevensbescherming*" of "*data protection officer*" zal opnieuw worden vastgelegd krachtens de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De Commissie verwijst hiervoor naar de richtsnoeren met betrekking tot "*data protection officer*" van de Groep 29⁹ alsook naar de uitleg hierover op de website van de Commissie.¹⁰ Daarin wordt met name uitgelegd dat de functies die worden vervuld door de consulent inzake informatiebeveiliging enerzijds en van functionaris voor gegevensbescherming anderzijds, verschillend zijn¹¹. Voor de

⁹ WP243, Guidelines on DPO's, 13 décembre 2016, https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/wp243_rev01_enpdf_DPO_3.pdf.

¹⁰ Informatiepagina CBPL over de functionaris voor gegevensbescherming: <https://www.privacycommission.be/nl/faq-page/9999>.

¹¹ Wat is het verschil tussen een informatieveiligheidsconsulent en een functionaris voor gegevensbescherming? <https://www.privacycommission.be/nl/faq-page/9999#t9999n19841>.

goede orde herinnert de Commissie eraan dat het niet verplicht zal zijn om een functionaris voor gegevensbescherming aan te duiden per verwerkingsverantwoordelijke entiteit en dat een enkele functionaris voor gegevensbescherming zijn opdrachten kan vervullen voor rekening van meerdere verwerkingsverantwoordelijken (cf. <https://www.privacycommission.be/nl/faq-page/99995>).

48. De Commissie stelt dus vast dat de verplichtingen in verband met het gedeeld beroepsgeheim zijn vervuld in het ontwerp van ordonnantie, uitgezonderd de kwestie rond de toestemming.

5. Betreffende de andere verplichtingen van de privacywet

(a) Bijwerken van de gegevens en bewaartermijnen

49. Er is in een bewaartermijn voorzien van 3 jaar, en na die termijn mogen de gegevens nog uitsluitend gebruikt worden voor statistische doeleinden (artikel 74, §6 *juncto* artikel 76 van het ontwerp van ordonnantie).
50. De Commissie stelt voor om nader te omschrijven - desgevallend door te verwijzen naar de relevante wetgeving - vanaf welke gegevensanciënniteit, de dienstverleners van noodhulp of integratie een nieuw sociaal onderzoek moeten verrichten of opnieuw bewijsstukken moeten opvragen bij de betrokken persoon, vooraleer een beslissing over hem te nemen. Zo niet, stelt de Commissie voor om aan te tonen waarom de gegevens die ouder zijn dan drie jaar nog kunnen worden beschouwd als nuttig en noodzakelijk om de situatie te evalueren van een dakloze of een persoon die nood heeft aan begeleiding, ie mogelijks geëvolueerd is.
51. Het ontwerp van ordonnantie bepaalt overigens dat de gegevens van het sociaal verslag worden "*bijgewerkt in geval er zich wijzigingen voordoen*" (artikel 74, §3 van het ontwerp van ordonnantie) (nvdv.: vrije vertaling, geen officiële vertaling beschikbaar). De Commissie verzoekt om nader te omschrijven welke instelling(en) verantwoordelijk zal/zullen zijn voor de bijwerking van de gegevens: de centra die de bron zijn van de informatie? Bovendien, als er geen periodiciteit voor de bijwerking wordt opgelegd, verzoekt de Commissie ook - mocht dit nog niet voorzien zijn in een andere relevante wetgeving ter zake - om een bijwerking van alle gegevens van het sociaal verslag te verplichten vooraleer enige beslissing te nemen op basis van die gegevens.

(b) Rechten van de betrokkenen personen

52. De Commissie stelt vast dat het ontwerp van ordonnantie correct rekening houdt met de rechten van de betrokken personen (recht op toegang tot de gegevens, recht op rectificatie, recht op informatie, recht van verzet tegen de verwerking).

- *Toegang tot de gegevens*

53. Er wordt bepaald dat de dakloze het recht heeft om zijn sociaal dossier in te kijken (artikel 79 van het ontwerp van ordonnantie). Het Verenigd College behoudt zich recht om voor deze toegang specifieke voorwaarden op te leggen. Bij twijfel, staat het het College vrij om de Commissie te raadplegen, zoals dit het geval is met de uitvoering van het recht op informatie (artikel 78, §2 van de ordonnantie).

- *Rectificatie*

54. De Commissie neemt nota van het feit dat erin wordt voorzien dat de dakloze het recht heeft om onjuiste gegevens recht te laten zetten (artikel 71, §3 van het ontwerp van ordonnantie). Desgevallend kan dit verzoek worden doorgeschoven naar de betrouwbare derde of dienstenintegrator (cf. artikel 21 van de ordonnantie van 8 mei 2014 betreffende de oprichting en organisatie van een gewestelijke dienstenintegrator).

- *Recht op informatie*

55. Het ontwerp van ordonnantie omschrijft de informatie die de centra en de operatoren-coördinatoren moeten verstrekken aan de betrokken persoon in toepassing van artikel 13 van de privacywet. Het Verenigd College behoudt zich het recht om voor die informatie specifieke voorwaarden vast te stellen en is voornemens de Commissie hierover te raadplegen (artikel 78 van het ontwerp van ordonnantie).

56. De Commissie preciseert meteen al dat de betrokken persoon geïnformeerd moet zijn, en in voorkomend geval, van elk mogelijk negatief gevolg van een weigering om zijn gegevens mee te delen of zijn gegevens te laten delen (cf. opmerkingen hierboven betreffende het commentaar bij artikel 80).

OM DEZE REDENEN,

verleent de Commissie een ongunstig advies voor wat betreft:

- de aanmaak van een uniek en gecentraliseerd sociaal dossier voor iedere hulpgerechtigde, geplaatst onder de verantwoordelijkheid van het BIS (instelling die eigenlijk geen enkel contact heeft met de rechthebbenden op hulpvoorzieningen) in plaats van hiervoor gebruik te maken van een dienstenintegrator;

en een gunstig advies voor wat betreft:

- de terbeschikkingstelling en deling van persoonsgegevens betreffende de hulpgerechtigde op uitdrukkelijke *voorwaarde* dat beroep wordt gedaan op een integrator die beschikt over een verwijzingsrepertorium waarmee alle gegevens van een gebruiker met elkaar kunnen worden verbonden waardoor de personen die in het kader van hun opdrachten toegang hebben tot de beschikbare gegevens in het netwerk kunnen geïdentificeerd en geauthenticeerd worden (wie, met welke rechten, voor welke categorieën gegevens, voor welke doeleinden) en op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de opmerkingen onder de punten 19, 23, 24, 26, 27, 28, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 50, 51 en 56 van dit advies (inzonderheid de eerbiediging van de bepalingen van de wet inzake de voorafgaande toestemming van de betrokken personen voor het delen van hun vooral gevoelige gegevens en in naleving van de wettelijke bepalingen betreffende het gedeelde beroepsgeheim, punten 35-38 van dit advies.

Bewaart haar advies voor de elementen van het dispositief die nog moeten worden opgesteld.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere